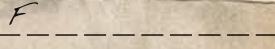

Podejdź do młyna; to „paltrak” Ci znany.
Widzisz obok niego krótki słup drewniany?
Ten kołownik z liną „babą” nazywano
I nim właśnie wiatrak na wiatr ustawiano.

Wejdź schodkami do środka; spójrz na wnętrzu młyna.
Na odsiewaczach kończy się droga zboża, a mąki zaczyna.

Idź w górę i zważaj na młynskie kamienie;
Odszukaj tabliczkę, która mówi, jakim określeniem
Pieszczołtliwie wołano na te wielkie żarna. Otóż, sprawdźcie
samı,
Czy naprawdę olbrzymy te zwano

Po stromych, drewnianych schodach wejdź na górę młyna.
Uważaj na wielki próg, który straż tu trzyma.
W istocie te stawidła (noszą nazwę taką)
Służą za hamulce drewnianym wiatrakom.

Widzisz drewnianymi zębami połączone koła?
W jednym kącie młyna coś innego zgłoś:
Tryby rozbiorzone, co leżą na deskach.
Tutaj między nimi skarb Twój właśnie mieszka!

Miejsce na pieczętki

GRAMY razem.eu

Gdzie to jest?

Tokarnia – wieś w Polsce położona w województwie świętokrzyskim, w powiecie kieleckim, w gminie Chęciny. Park Etnograficzny w Tokarni położony jest przy drodze krajowej nr 7 Warszawa-Kraków. Skansen obejmuje obszar 65 ha, na którym znajduje się ponad 40 zabytkowych obiektów etnograficznych. Odtwarzają one typowy układ osadniczy wioski z różnych subregionów Kielecczyzny: Góra Świętokrzyskich, Wyżyny Sandomierskiej, Niecki Nidziańskiej i Wyżyny Krakowsko - Częstochowskiej.

Jak dojechać?

Samochodem: Muzeum Wsi Kieleckiej znajduje się przy głównej trasie S7 (Warszawa - Kraków) w odległości ok. 20 km od Kielc i 100 km od Krakowa. Najbliższą miejscowością turystyczną są Chęciny (6 km).

Pociągiem: Dojazd pociągiem z Kielc bądź Krakowa do stacji Wolica, oddalonej o 3 km od Muzeum.

PKS: Połączenie autobusami PKS z Kielcami, Jędrzejowem i pobliskimi miejscowościami.

Początek questu:

Chałupa z Rokitna, Sektor Budownictwa Wyżynnego.

Czas przejścia questu: 45 min.

Opiekun questu:

Muzeum Wsi Kieleckiej – Park Etnograficzny w Tokarni

Tokarnia 303
26-060 Chęciny
Tel/fax: 41 315 41 71
Tel. kom.: 519 467 107
Kasa: 515 458 649

Projekt przygotowany przez Muzeum Wsi Kieleckiej - Park Etnograficzny w Tokarni www.mwk.com.pl przy współpracy z firmą Planet PR www.planetpr.pl

www.questing.pl

Questing™

Pora ruszyć na poszukiwanie!

Opowieść
o chlebie i młynie

Polecam
Michał Jurecki

Opowieść o chlebie i młyńcu

To ścieżka śladami jednego z symboli skansenu naszego;
Jeśli chcesz go poznać wzdułż traktu głównego
Powinieneś ruszać. Miń chaty, plebanie i kościół drewniany.
Wnet dotrzesz do rozstaju dróg i krzyża; na nim znak kościany

Kroc dalej drogą pomiędzy białymi chatami.
Znajdź stary żuraw, zwróć się doń plecam.
Idź do przodu. Zrób ćwierć ze stu kroków
I skręć w prawo. Rozejrzyj się wokół.

Chałupa z Rokitna jest Twym pierwszym celem.
Po lewej warsztat stolarski, choć miejsca niewiele.
Spójrz też w głębi izby na piec pobielany,
Z niego wyjmowano świeże, rumiany

Od mąki zależał smak i zapach chleba.
Może jednak więcej tajników wyjaśnić tu trzeba
Odwiecznej tradycji wyrobu wiejskiego pieczywa
Wróć zatem do sieni. Tam w kącie spoczywają
Żarna domowego użytku, co o każdej porze
Pozwalało gospodyni recznie zemleć zboże.

Wyjdź teraz przed chatę, skręć w lewo i podejdź do komory
Możesz tam zobaczyć codzienne przybory
Które powstaniu chleba towarzyszą.
Sita i przetaki, co na ścianach wiszą,
w budowie prosty (chłop nim tłucze zboże),

Niecki, konwie i sierp, co czasem pomoże
W trudniejszej robocie. Czy wiesz, gdzie przechowywano
Żyto? Spójrz na   — — — — drewnianą w kącie
po prawej.
Brawo, odgadłeś kolejną zagadkę!
Czas zatem wyruszyć po coś na dokładkę.

Idź dalej. Wróć pod drewnianego ptaka szkielet na rozstaj, Stań naprzeciw niego. Ot, taką Ci radę mądry żuraw daje: Spójrz na lewo, gdzie wiatr gonią wielkie, niebosieżne Ptaki o drewnianych skrzydłach – to —————— potężne!

Idź w ich kierunku; oto się wydania
Ciąg dalszy tajemnicy chleba wytwarzania

Już od ośmiu przeszło wieków młyny w naszym kraju
Kamieniami specjalnymi mąkę rozdrabniają.
Popularny, mały „koźlak” swojski się wydaje,
Lecz jego ojczyną Francja oraz inne europejskie kraje

Czy wiesz może, jak się zwali
Ci majstrowie, co wiatraki budowali?
Jeśli myślisz, że m _ _ _ _ _ , toś niestety w błędzie.
Taki zawód wiatracznikiem nazywać się będzie.

Podejdź bliżej, aż zobaczysz dwóch wiernych kompanów:
Jest tu „koźlak” i „holender”; teraz się zastanów:
Umiałbyś powiedzieć, jak który wygląda?
Jeśli nie – posłuchaj, pozyteczna ściąga:

Holender ma osiem boków i ruchomą głowę,
„Koźlak” sztywny jest zupełnie, a całą budowę
Nastawia się do wiatru na „koźle” – ukrytej podstawie.
Jeśli jeszcze się wahasz, to posłuchaj dalej!

W małym młynie jest drzwi troje, a on sam pochodzi
Z Francji; młynarz wodzi dyszem,
by ustawić młyn skrzydłami w kierunku wiatru,
który napędzając mechanizm wiatraka, pracę młynarza osłodzi.
Czy już zgadłeś? Tak, to „koźlak” – była mowa o nim!

Dojdź do niego.
Sterczący młyna dyszel kierunek Ci poda;
Miń pięć brzóz po lewej stronie nieopodal.
Podążaj w dół prosto; wszedłeś między pany,
Bo oto stoi przed Tobą piekny drewniany.

Wypatruj drzewa, co z płaczem się kojarzy
I jest surowcem dobrym wszystkich plecionkarzy.

Kiedy pod _____ stanieś, pojmiesz,
dokąd zmierzasz,
Bo ujrzyś budynek starego spichlerza.
„Dworski” jego imię, ze Złotej pochodzi;
Chciałbyś się dowiedzieć, kiedy się „narodził”?
Stań przed wejściem, spójrz do góry i wzrok swój wytężaj
Datę skrzętnie uzupełnij 6 maja 1____ i ją zapamiętaj!

Wysoki na dziesięć, szeroki na metrów trzydzięci
Spichlerz jest pojemny, wiele zboża zmieści.
Tu w workach albo luzem żyto zimowało
I kopami na wozach do młyna ruszało.

Zsumuj teraz cyfry z „narodzin” spichlerza: dnia, miesiąca, roku
Wynik ten określ liczbę Twoich kroków.
Od wejścia do spichlerza rachuj w stronę prawą.

Oto... Znów jesteś pod wierzbą! Tak, dokładnie – brawo!
Pewnie już widzisz przed sobą klomb w kształcie koła;
Ominąć go zgrabnie z którejś strony zdolasz.
Dalej aleją drzew magicznych Ci podążać trzeba
I szlakiem tworzenia miejscowego chleba.

Wkrótce dojrzyisz pnie miękkich lip, co symbolem były
Domowego ogniska, łagodności, pokrewieństwa siły.
Drzewo to sadziła rodzina szlachecka
Z okazji narodzin kolejnego dziecka.

Tuż obok wysmukłe m — — — — — , co z jakiejś
przyczyny
Wydają się smutne, jakby – pełne winy.
Mówią, że to polegli na wojnie tej ziemi synowie,
Lub ci, co zginęli daleko, we wroga okowie.
I nie mogąc się jak dawniej rodzinami zająć,
Zaklęci w pnie drzewne nad nimi czuwają.

Parę kroków i staniesz na ścieżce rozstaju. Obierz ten kierunek,
Co najlepszy maki oznacza gatunek.

Nim dotrzesz do wielkiego młyna grzmucińskiego,
I pracę ————— poznasz, spojrz jeszcze na lewo;
Tu, na polach sadzono pszenicę, jęczmień
i wspomniane ż ——;
Z niego wytwarzano mąkę wyśmienitą.
Reszty roślin po zbiorach też nie marnowano —
Strzechy wiejskich domostw słoma pokrywano.